

Kompetansepakken «Digital kompetanse for skoleeiere og skoleledere»

Hvordan kan skoleeiere og skoleledere bli profesjonsfaglig digitalt kompetente?

NKUL 29. mai 2024

Rolf-Erik Østerås Torill Sommerlund

---

*Utdanningsdirektoratet, avdeling for
digitale tjenester*

S2F – Digital kompetanse for skoleeiere og skoleledere

Hvordan tilrettelegge for – og lede utviklingsarbeid i profesjonsfaglig digital kompetanse? Udir har samarbeidet med fagmiljøer fra ulike universiteter og høyskoler, og utviklet en kompetansepakke med skoleeiere og skoleledere som målgruppe. Her finner du kunnskap om PfDK og støtte til å utvikle skoleeierleddet og skolene som lærende organisasjoner på dette feltet gjennom grunnleggende modeller, metoder og erfaringsdelinger fra andre skoleeiere og skoleledere.

Strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole

2023-2030

Hovedmålene for strategien er:

1. Elever utvikler digital kompetanse i tråd med læreplanverket. Barnehagens digitale praksis bidrar til barnas lek, kreativitet og læring i tråd med rammeplan for barnehagen.
2. Ansatte i barnehage- og skolesektoren har profesjonsfaglig digital kompetanse til å oppfylle intensjonene i rammeplanene for barnehage og SFO og læreplanverket i skolen, med en kunnskapsbasert tilnærming.
3. Alle barn, unge og voksne har inkluderende, trygge og gode digitale miljøer i barnehage og skole.
4. Den digitale grunnmuren og tilgangen til digitale løsninger er bærekraftig, av god kvalitet og bidrar til et likeverdig barnehage- og opplæringstilbud i hele landet.
5. De digitale tjenestene og informasjonsforvaltningen i barnehage- og skolesektoren har barn, elever, ansatte og foreldre i sentrum, og blir utviklet som sammenhengende tjenester

Strategi for digital kompetanse og infrastruktur

Ambisjoner og tiltak i strategien

- Digital praksis i grunnskole og videregående skole
- Profesjonsfaglig digital kompetanse i grunnskole og videregående skole

Integrasjon i virksomhetens helhetlige planverk

Kompetanse - legge til rette for digitale læringsmiljø

Kunstig intelligens

Nasjonale ordninger for kompetanseutvikling i skolen

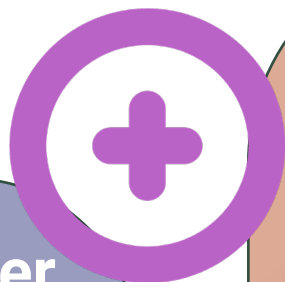
Muligheter og utfordringer ved bruk i undervisningen

- Utvikle **støttmateriell** for god digital praksis og elevenes digitale kompetanse, i samarbeid med kommunal sektor og relevante aktører.

- Videreutvikle **kompetansepakker** og annet støttmateriell om profesjonsfaglig digital kompetanse for ansatte i grunnskole, SFO og videregående skole, i tråd med rammeverket for profesjonsfaglig digital kompetanse.

Pakker i par

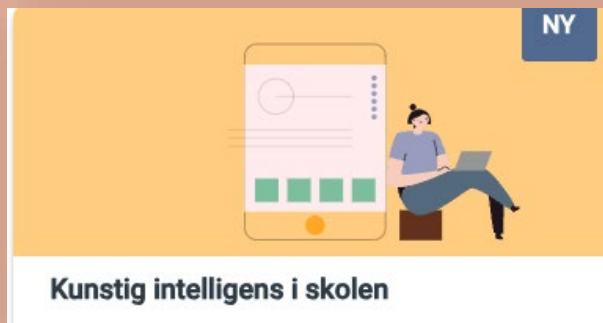

«Grunnpakke» for deg som er leder eller eier

Digital kompetanse for skoleeiere og skoleledere

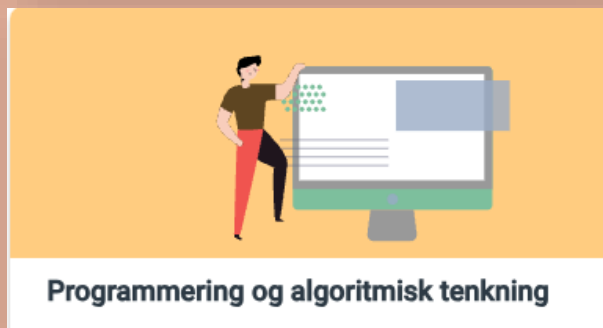
Tematiske pakker for bruk sammen med eier- og lederpakken

Kunstig intelligens i skolen

Personvern i læringsteknologi for eiere og ledere

Programmering og algoritrisk tenkning

Digital undervisning - på skolen og hjemme

**Ny pakke juni 2024:
Systematisk arbeid med
digital dømmekraft**

Mål for kompetansepakken

1.1 Om kompetansepakka

Mål for kompetansepakka

Skuleeigarar og skuleleiarar skal

- få kunnskap om profesjonsfagleg digital kompetanse, som er særskilt relevant for skuleeigarar og skuleleiarar
- forstå kvifor alle nivå i skuleorganisasjonen – frå skuleeigarar, skuleleiarar og lærarar til elevar – må utvikle profesjonsfagleg digital kompetanse
- kunne støtte, leggje til rette for og leie utvikling av profesjonsfagleg digital kompetanse i skulen

KUNNSKAP OM
PROFESJONSFAGLIG
DIGITAL KOMPETANSE
(PfdK) FOR EIERE OG
LEDERE

FORSTÅ HVORFOR

VITE HVORDAN

Digital kompetanse for skoleeiere og skoleledere

INNHALDET I PAKKEN

1

- **INTRODUKSJONSMODUL**
- Innramming for de neste modulene
- Om arbeid i verdikjeden, læringsløyfer og SØT-modellen

2

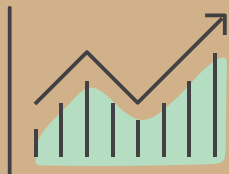
- **DIGITALISERING OG PROFESJONSFAGLIG DIGITAL KOMPETANSE**
- Begreper og teoretisk innramming
- Ulike perspektiver på digitalisering, metoder og inspirasjon

3

- **SKOLEEIERERS OG SKOLELEDERERS OPPGAVER I DIGITAL KOMPETANSEUTVIKLING**
- Ansvar, premisser og barrierer
- Erfaringer fra flere skoleeiere og skoleleder

4

- **SPØRREUNDERSØKELSE**
- Refleksjon over læring og veien videre

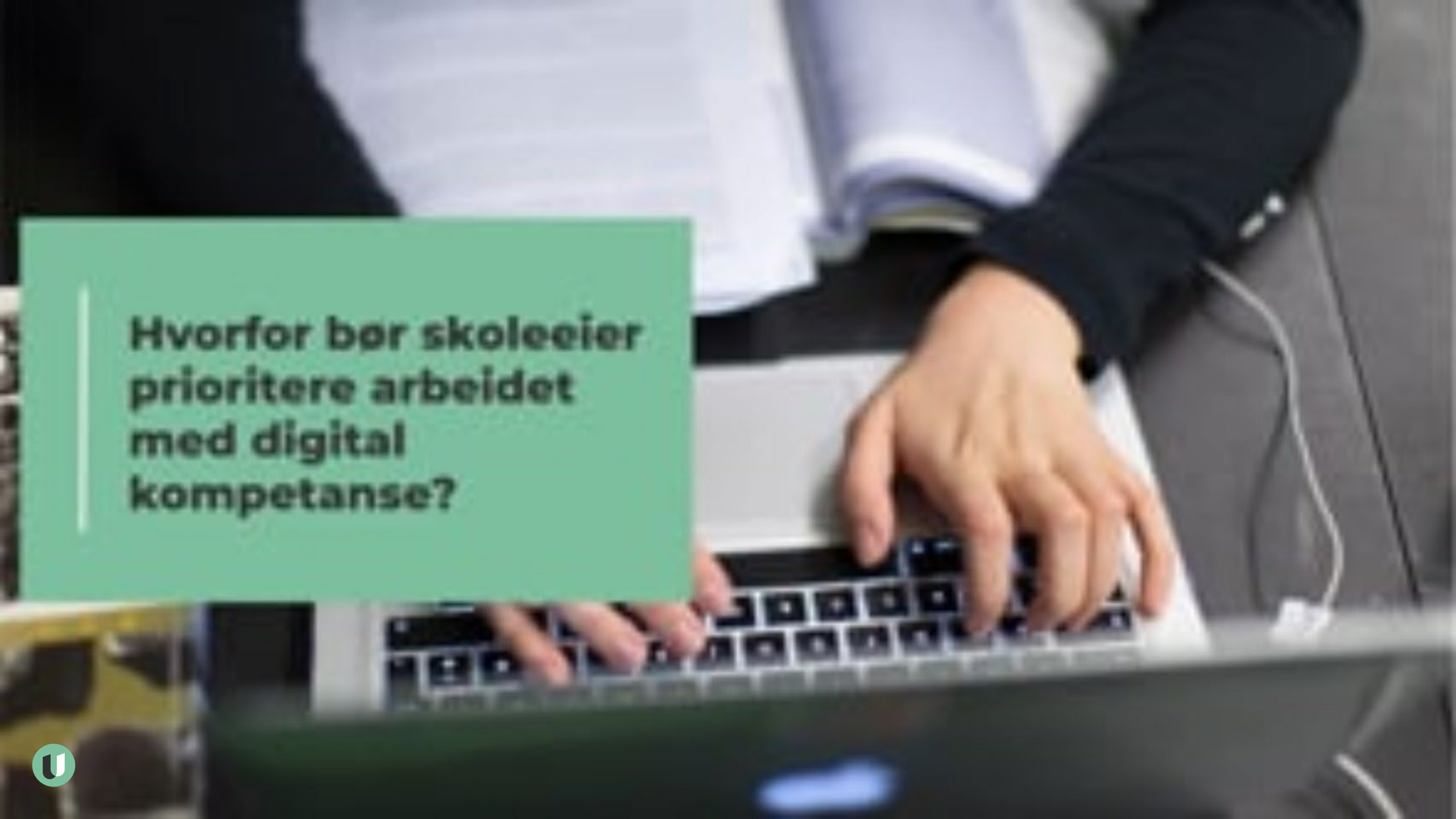

Mange involverte – fra praksisfeltet og forskning

- Skoleeiere
- Skoleledere
- Lærere
- Forskere

- Møre- og Romsdal fylkeskommune (representantar frå skuleeigar og skuleleiarar)
- Skuleleiarar frå skuler i NTNU-prosjektet DigSkole: Knarrlagsund oppvekstsenter, Skaun ungdomsskole, Hustadvika videregående skole, Molde Videregående skole samt utviklingsrettleder i Trøndelag Sørvest
- Skuleigar frå Molde kommune, skuleleiarar frå Kristiansand kommune og Molde kommune samt lærarar fra Midsund skole og Skjevik barne- og ungdomsskole
- **Mari-Ann Letnes**, førsteamanuensis, NTNU
- **Jan Merok Paulsen**, professor emeritus, OsloMet
- **Ilka Nagel**, høgskolelektor, Høgskolen i Østfold
- **Synnøve Hedemann Amdam**, førsteamanuensis, Høgskulen i Volda
- I løpet av arbeidsprosessen har også firmaa Karabin og Kreasjon vore involvert.

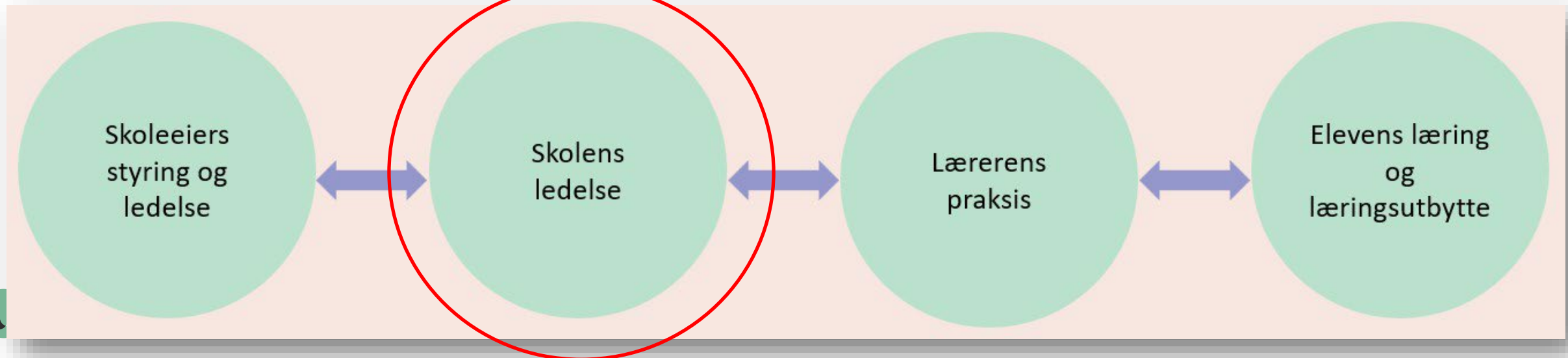
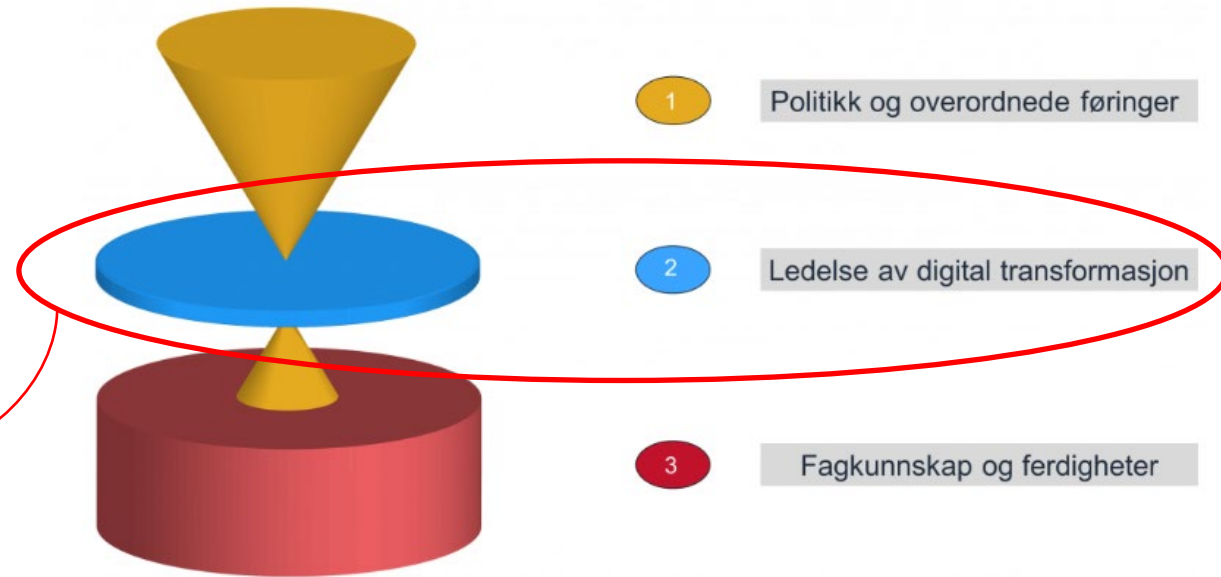
**Hvorfor bør skoleeier
prioritere arbeidet
med digital
kompetanse?**

Ledernes rolle i verdikjeden

Digdir's kompetansemodell for digital transformasjon:

Lederne står på "balansebrettet" - mellom politikk og overordnede føringer (gul trakt) og kapasiteten og kompetansen organisasjonen har til å gjennomføre det som kreves (rød sirkel).

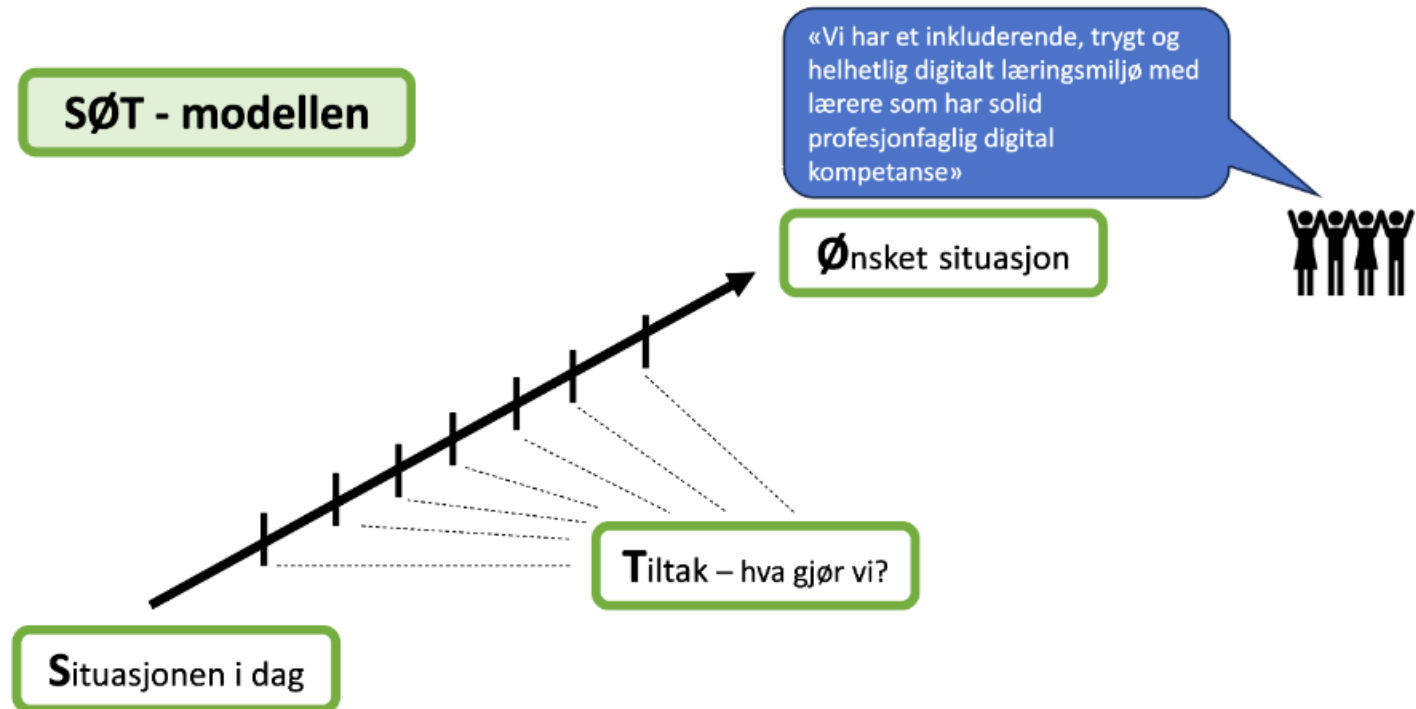
Modell for digital skoleutvikling: SØT-modellen

Kjent for de som har brukt Udirs kompetansepakke for innføringen av nytt læreplanverk (LK20)

1.4 SØT-modellen

SØT-modellen: situasjonen i dag (S), ønsket situasjon (Ø) og tiltak (T)

Denne modellen er brukt i konfliktarbeid, men mange kjenner den som ein modell for utviklingsarbeid i skulen. Modellen er eit godt grunnlag for målretta utviklingsarbeid og er tilpassa bruk i skulane hos ein skuleeigar eller på enkeltskular. Biletet nedanfor er ei visualisering av modellen:

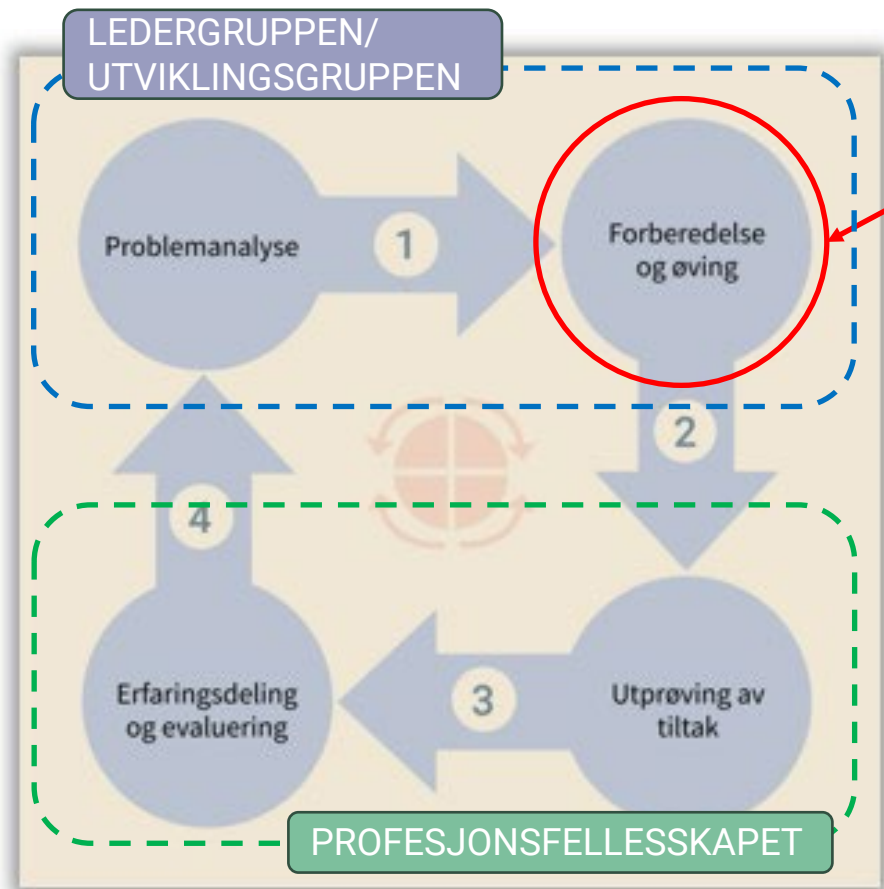

Ved oppstarten av eit utviklingsarbeid innan digital kompetanse er det viktig å stille desse spørsmåla:

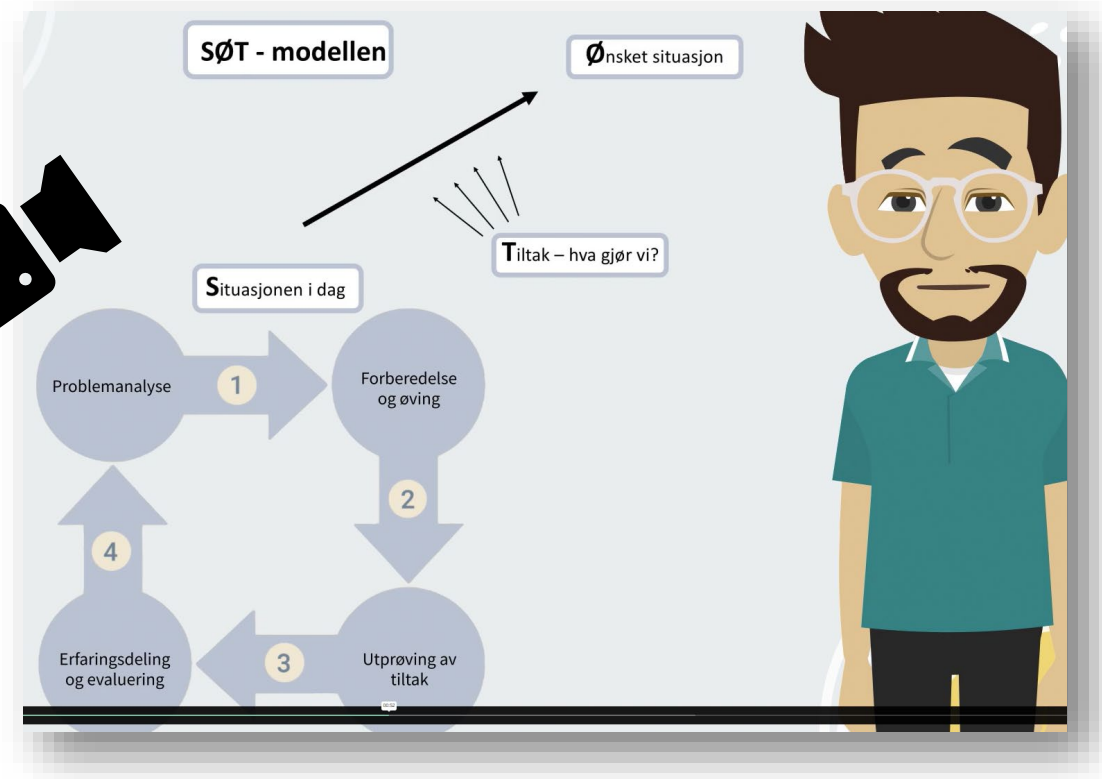
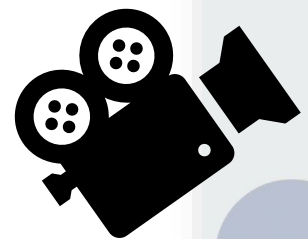
- S: Kvar er vi? Dette er situasjonen i dag og utgjer S i SØT-modellen.
- Ø: Kvar skal vi? Dette er den ønskta situasjonen og utgjer Ø i SØT-modellen.
- T: Korleis skal vi komme oss dit? Dette er tiltaket/tiltaka og utgjer T i SØT-modellen.

Læringsløyfer brukt i SØT-modellen

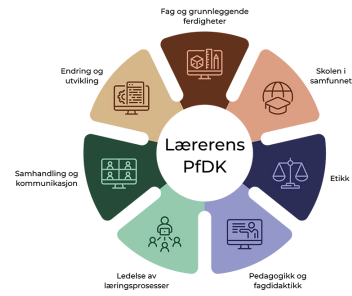
Forberedelse for å lede kollegiet – utprøving av metodikk – skape mestringstro for ledere og deltakere i utviklingsgruppen.

Læringsløyfen er laget av Jan Merok Paulsen, professor emeritus, OsloMet

Teoretisk innramming – profesjonsfaglig digital kompetanse (PfDK)

- En forelesning om PfDK delt inn i kapitler
- Se et og et kapittel ved å bruke bokmerkene – eller hele forelesningen

2.2 Teoretisk innramming av digital kompetanse

Profesjonsfaglig digital kompetanse er et komplekst konsept som er kontekstavhengig. Det betyr også at selve begrepet har ulikt innhold avhengig av sam digitaliseringsgrad. Filmen nedenfor gir en introduksjon til begrepet, hele konseptet samt vitenskapelige modeller og rammeverk fra styrende internasjonale

Se film og reflekter sammen

Filmen nedenfor er delt i flere underkapitler som kan spilles av hver for seg og i den rekkefølgen dere ønsker, eller dere kan se hele filmen fra start til slutt. Etter filmen møter dere et refleksjonsspørsmål som dere skal stoppe opp ved og drøfte sammen før dere går videre.

Klikk på avspillingsknappen midt i boksen for å se hele filmen. Dere kan også veksle mellom underkapitlene ved å trykke på ikonene som ser ut som et bokmerke

- Introduksjon
- Begrepet PfDK
- TPACK
- PEAT
- UiO-modellen
- DigCompEdu
- Rammeverket PfDK
- PfDK i kontekst

Edit

Eiere og lederes PfDK

- Mange dimensjoner
- Ikke like detaljert og fagspesifikk som lærernes
- Krever et godt overblikk

Fleire dimensjoner i eigarane og leiarane sin PfDK

Den overordna profesjonsfaglege digitale kompetansen for skuleeigarar og skuleleiarar har fleire dimensjonar. Nedanfor ser de ein illustrasjon som viser plussteikna i illustrasjonen for å lese utdjupande tekst om kvar dimensjon.

Informasjons- og dataforståelse

Personvern og etikk

Tekniske ferdigheter

Holdninger, forståelse og mulighetsrom for endring

Informasjons-sikkerhet

Kommunikasjon og samarbeid

Bestiller-kompetanse

Tre perspektiver på digitalisering

- **Teknologisk perspektiv**
  - *teknologi og verktøy*
- **Kompetanseperspektiv**
  - *kompetanse for å bruke digital teknologi*
- **Dannelsesperspektiv**
  - *de etiske og moralske sidene ved digital kompetanse*

2.3 Tre perspektiver på digitalisering

Begrepet «digitalisering» har vært i bruk siden 1970-tallet og ble først brukt for å beskrive konvertering av analogt innhold til digital format. Begrepet er i tillegg brukt for å beskrive teknologidrevne endringsprosesser, spesielt i samfunnsperspektiv.

En mulig definisjon av digitalisering er:

” Digitalisering beskriver sosiale og teknologiske endringer knyttet til utvikling, innføring og/eller bruk av digitale verktøy og tjenester. Digitalisering inkluderer både digitalisering (der verden oversettes til et maskinlesbart format) og sosial endring der samfunn, grupper og organisasjoner blir påvirket av digitale teknologier.

I utdanningsammenheng ble betegnelsen «IT» (informasjonsteknologi) sentral på 1990-tallet, med vekt på tilgjengelige digitale verktøy og tjenester. Begreper som «digital teknologi» og «digitalisering», som inkluderte ulike aspekter på ulike nivåer. Begrepet «digitalisering» er i tillegg brukt for å beskrive teknologidrevne endringsprosesser, spesielt i samfunnsperspektiv.

Tre overgrepene perspektiver knyttet til digitalisering

Selv om GrunnDig-prosjektet i sin analyse av norske styringsdokumenter ikke fant en tydelig definisjon av digitalisering, ble det identifisert tre perspektiver: **kompetanseperspektivet** og **dannelsesperspektivet**. Klikk på plusstegnene i illustrasjonen nedenfor for å lese mer om disse perspektivene, som går mer i dybden på de ulike perspektivene.

Metodikk

2.4 Metoder for kartlegging av status

Hva er status for vår digitale kompetanse?

📄 Hvordan kan dere kartlegge hva som er skolens/skolens situasjon når det gjelder kollegiets digitale kompetanse – altså finne S-en i SOT-modellen vi gikk igjennom i første modul av denne pakken? Disse verktøyene kan dere bruke i første læringsløp i SOT-modellen ved oppstarten av et utviklingsarbeid. Når dere har gjennomført noen læringsløp, kan dere også bruke kartleggingsverktøyene under evaluering for å se om tiltakene som er prøvd ut har bidratt til å øke den digitale kompetansen.

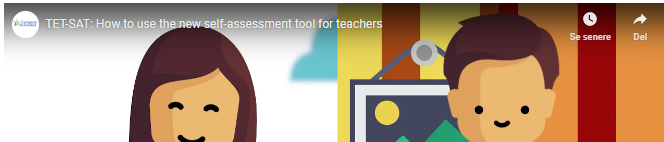
TET-SAT SELFIE

Hvordan er den digitale kompetansen hos lærerne?

[TET-SAT](#) er et nettbasert selvvurderingsverktøy utviklet av European Schoolnet og basert på DigCompEdu – det europeiske rammeverket for profesjonsfaglig digital kompetanse. Verktøyet er oversatt til norsk. TET-SAT har som mål å hjelpe lærere med å

- utvikle digital pedagogisk kompetanse
- engasjere seg mer aktivt i å reflektere over sin pedagogiske praksis ved bruk av IKT, stimulert av en strukturert selvevalueringsovelse som gir tilbakemelding i henhold til fem progresjonsnivåer
- selvstyre læringen og utvikle kompetansen sin når de vil, i sitt eget tempo, og utvide faglige utviklingsmuligheter til uformelle nettbaserte læringsmiljøer
- etablere en personlig kompetanseprofil som kan sammenlignes med andre lærere
- få tilgang til et skreddersydd økosystem av europeiske og nasjonale opplæringsressurser for å videreutvikle sin kompetanse etter behov eller interesse

[Innlogging til online-selvvurderingsverktøy TET-SAT \(mentep.eun.org\)](#). Alle må lage seg en egen bruker ved innlogging.

2.5 Metoder for refleksjon

Refleksjon og egnevaluering

Hvordan jobbe med refleksjon og evaluering i profesjonsfellesskapet under utvikling av digital kompetanse?

Modellene i fanene nederst på siden kan brukes som grunnlag for å skape en felles forståelse av hva profesjonsfellesskapet må jobbe med for å utvikle digital kompetanse på skolen. De gir også innsikt i hvorfor denne innsatsen er viktig. Disse modellene gir en annerledes tilnærming til å identifisere status (S) og ønskemål (Ø) i SOT-modellen, sammenlignet med kartleggingen som ble gjort på forrige side.

NTNU Jahnke-modellen TPACK SAMR

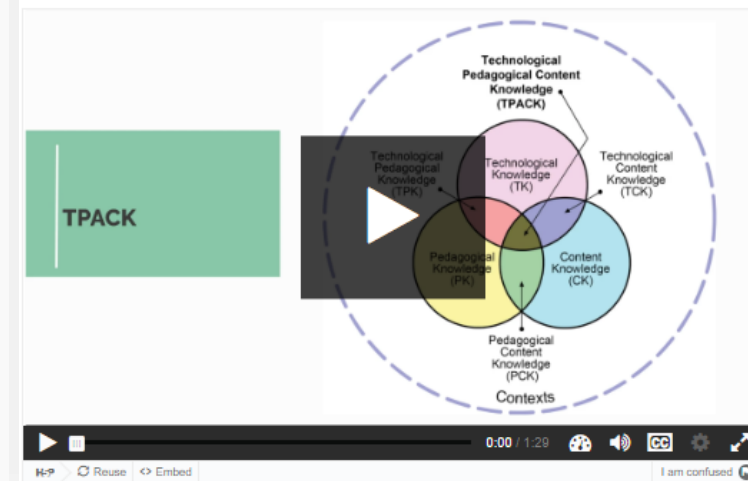
TPACK er kanskje den mest brukte modellen internasjonalt, både i universitets- og høyskolesektoren og i praksisfeltet, så generelt enn de andre. Mange benytter den sammen med et repertoar av ulike læringsaktiviteter for å fylle ut den pedagogiske delen.

- content knowledge = faglig innhold (i LK20: relevans/verdier, kjerneelementer, tverrfaglige temaer, grunnleggende ferdigheter)
- pedagogy = pedagogisk og didaktisk opplegg (*hvordan*)
- technology = valg av teknologi, digital arbeidsmåte og digitale verktøy

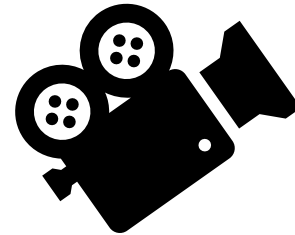
Det er når valget av pedagogisk metode, læringsinnhold og teknologi skaper berøringspunkter og synergier, at dere får gode læringsresultater.

Hensikten med TPACK er å bevisstgjøre oss hvordan og i hvilken grad vi integrerer teknologi i læringsarbeidet. I filmen under kan dere se hvordan modellen brukes.

Edit

Erfaringsdelinger – skoleeiere og skoleledere

Strategisk bruk av nettverk

Strategisk bruk av nettverk

Gry Rishaug Hansen
Rådgiver Oppvekst, Møre og Romsdal FK

Så vi bruker mye tid på å bygge nettverk mellom skolene, og få de til å møtes.

Hvordan takle utfordringer i digitalt utviklingsarbeid?

Kristoffer Meringdal
Ass. rektor, Hustadvika VGS

Og synes at det er greit. Det er greit både for oss og greit for lærere.

Skoleleders perspektiv

Inger Lise Eidhammer, rektor ved Skjevik barne- og ungdomsskole om Lesson Study i digitalt utviklingsarbeid fra sitt perspektiv.

Skoleleders perspektiv
Utdanningsdirektoratet

Lesson Study

```
graph TD; Mål --- Planlegge; Planlegge --- Utføre og observere; Utføre og observere --- Diskutere og raffinere; Diskutere og raffinere --- Repetere; Repetere --- Formidle; Formidle --- Mål
```

0:20

```
graph TD; 1[Problemanalyse] --> 2[Forberedelse og øving]; 2 --> 3[Utspeving av stikk]; 3 --> 4[Erfaringsdeling og evaluering]; 4 --> 1; 2 --- LP[Læringsplaner i praksis];
```

Bookmarks

- Om skoleleders PIDK
- Læringsfilm som metode
- Strukturert refleksjon i kollegiet
- Sammensetning av grupper

0:00 / 0:43

Erfaringer fra rammeverk for lokale prosjektbeskrivelser

Kenneth Nordgård
Rektor, Knarrlagsund oppvekstsenter

0:26 / 3:38

Aktivitet som avslutter kompetansepakken

- **For eiere**

- Arbeid med strategi
- Arbeid med plan for alle skoler
- Mal/ramme for arbeidet (nedlastbart)

➤ *Tilrettelegging for systematisk utviklingsarbeid*

- **For ledere**

- Arbeid med plan på skolen
- Arbeid med gjennomføring i læringsløyper
- Mal/ramme for arbeidet (nedlastbart)

➤ *Ledelse av læringsprosesser*

3.8 Arbeid med skoleeiers strategi og plan for digital kompetanseutvikling (aktivitet)

Aktivitet for skoleeiere

Dere skal nå bruke det dere har lært i modulene i denne kompetansepakken, til å planlegge skoleeiers arbeid med utviklingen av profesjonsfaglig digital kompetanse. Hvordan vil dere bruke

- den pedagogiske verdikjeden
- SOT-modellen
- læringsløyper
- kunnskap om digitalisering
- kunnskap om profesjonsfaglig digital kompetanse
- kunnskap om metoder for å lede digitalt utviklingsarbeid, kartlegge og reflektere
- kunnskap om skoleeiers ansvar, oppgaver og organisatoriske grep
- erfaringene fra andre skoleeiere

1. Strategi for arbeid med digital kompetanse

Har dere allerede en strategi for dette arbeidet?

- Hvilke endringer trenger dere eventuelt å gjøre i strategien?
- Er det punkter dere kan videreutvikle for å tilrettelegge for involvering gjennom hele den pedagogiske verdikjeden?

Skal dere starte med å utarbeide en strategi for dette arbeidet?

- Utform deres egen strategi for utvikling
- Hvordan kan dere tilpasse eksisterende

Momenter til innholdet i en strategi for å t

2. Felles plan for utvikling av

3.13 Arbeid med skolens plan for digital kompetanseutvikling (aktivitet)

Aktivitet for skoleledere

For at arbeidet med digital kompetanseutvikling på hver skole skal få tilstrekkelig forankring og føre til varig praksisendring, er det nødvendig å tenke gjennom hvordan arbeidet gjennom hele den pedagogiske verdikjeden, og legge til rette for gode læringsløyper som sikrer utprøving av ny praksis, refleksjon og evaluering av framdrift.

Her skal dere bruke det dere har lært i modulene i denne kompetansepakken, til å planlegge skolens eget arbeid med utviklingen av profesjonsfaglig digital kompetanse. Hvordan vil dere bruke

- den pedagogiske verdikjeden (ledere, lærere, elever og foresatte)
- SOT-modellen
- læringsløyper (ledelsens / pedagogisk utviklingsgruppes læringsløyper og lærernes læringsløyper)
- kunnskap om digitalisering
- kunnskap om profesjonsfaglig digital kompetanse (ledernes og lærernes kompetanse)
- kunnskap om metoder for å lede digitalt utviklingsarbeid, kartlegge og reflektere
- erfaringene fra andre skoleledere

Lag en plan for arbeidet med skolens digitale utviklingsarbeid i ledergruppen. Bruk gjerne momentene dere finner nedenfor, i arbeidet med planen (klikk for å se tabell med momentene og tilgang til en nedlastbar fil med samme tabell).

Momenter til skoleleders utviklingsplan ▾

Spørreundersøkelse

4.1 Spørreundersøkelse (aktivitet)

Aktivitet

Nedenfor finner du en kort spørreundersøkelse om opplevelsen av innholdet i denne kompetansepakken. Det tar ca. 3 minutter å svare en visualisering av svarene.

Merk at selv om spørsmålene referer til en modul, så skal du her svare på spørsmålene ut fra opplevelsen av hele pakken.

NB: Det siste spørsmålet har et fritekstfelt om forslag til forbedringer og kommentarer til innholdet i pakken. Ikke del personopplysning

I hvilken grad har du lært noe gjennom å ha arbeidet med innholdet i denne modulen?

- I svært liten grad
- I liten grad
- I verken stor eller liten grad
- I stor grad
- I svært stor grad
- Ønsker ikke svare

I hvilken grad er innholdet i modulen praksisrelevant?

- I svært liten grad
- I liten grad
- I verken stor eller liten grad
- I stor grad
- I svært stor grad
- Ønsker ikke svare

I hvilken grad tror du arbeidet med innholdet i denne modulen vil

- I svært liten grad
- I liten grad
- I verken stor eller liten grad
- I stor grad
- I svært stor grad
- Ønsker ikke svare

Har du forslag til forbedringer eller andre kommentarer angående

- Hva har vi lært?
- Hvor går veien videre?

4.2 Resultater fra spørreundersøkelse (aktivitet)

Aktivitet del 2

Les gjennom resultatene fra spørreundersøkelsen nedenfor. Dersom det er mulig, kan du gjerne reflektere sammen med noen kollegaer.

Reflekter:

1. Hva har du (og de andre som har jobbet med pakken) lært mer om?
2. Hva har du behov for å jobbe mer med?
3. Hvem og hva kan du bruke som støtte til å videreutvikle ditt (deres) arbeid med å tilrettelegge for eller lede utviklingen av profesjonsfaglig digital kompetanse i skolen?

Takk for innsatsen - og lykke til videre

Vi håper at innholdet i denne pakken vil være nyttig i ditt arbeid som skoleeier eller skoleleder. God profesjonsfaglig digital kompetanse gir forhåpentligvis et godt grunnlag for godt skoleeierskap og god skoleledelse i møte med mulighetene og utfordringene som digitaliseringen av skolen medfører. Lykke til videre!

Prøv ut pakken!

kompetanse.udir.no

Velkommen til Utdanningsdirektoratets kompetanseportal!

Tjenesten er laget for ansatte i skole og barnehage. Den er gratis og du kan logge på med Feide eller opprette en egen bruker. Første gang du skal logge på med egen bruker må du registrere deg i en av kompetansepakkenes nedenfor, deretter kan du logge inn med knappen oppe til høyre.

Vår nyeste kompetanse

Kunstig intelligens i skole

Kompetansepakken skal støtte skoleledere og skoleeiere i å fremme veksten av kunstig intelli

Meld deg på

Alle tilgjengelige kompetansepakker

Tilbakestill filter

Målgruppe

- Barnehage
- Grunnskole
- SFO
- PPT
- Videregående opplæring

Kategori

- Inkludering
- Barnehage- og skolemiljø
- Arbeid med rammeplan og læreplan
- Arbeid med regelverk
- Digital kompetanse og praksis
- Digital dømmekraft

Digital kompetanse for skoleeiere og skoleledere

Kompetansepakken skal støtte skoleledere og skoleeiere i å tilrettelegge for og lede utviklingsarbeid i profesjonsfaglig...

Meld deg på

Les mer

Multimodal læring og vurdering i skolen

Denne kompetansepakken gir skoler mulighet til å videreutvikle sin vurderingskultur. Gjennom tre moduler legges det vekt...

Meld deg på

Les mer

Personvern i læringstil og ledere

Kompetansepakken er med skoleeiere som får støtte til praktiske oppgavene som

Meld deg på

NY

